

Nr 11.

Ankom till Riksdagens kansli den 7 mars 1910 kl. 1 e. m.

Andra kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 3, angående herr Olssons i Broberg m. fl. motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående de värnpliktiges undervisande i skogsvård och skogsplantering.

I en inom Andra kammaren väckt och till dess första tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 126, har herr *Olsson* i Broberg m. fl. föreslagit, »att Riksdagen behagade i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida någon dag årligen af den anslagna öfningstiden kunde beredas att under vederbörande befäl och sakkunnig ledning bibringa värnpliktiga undervisning i skogsvård och skogsplantering».

Såsom motiv för denna hemställan anföres i motionen följande:

»I den ålder, då den värnpliktiga ungdomen vapenöfvas, är den mottaglig för intryck och kan lätt bibringas kunskaper och insikter i olika ämnen. *Motionen.*

Bland sådana ämnen, som i främsta rummet torde förtjäna att uppföras på den s. k. fälthögskolans program, lärer tvifvelsutän kunna uppställas: en kort handledning i skogsvård och skogsplantering.

Välbekant är nämligen, i hvilken hög grad Sveriges framtid i ekonomiskt hänseende är beroende af skogstillgången och en jämn export af mera eller mindre förädlade trävaror, att vi allt framgent ur våra skogar årligen kunna uttaga 100-tals miljoner kronor — en bland de största artiklar, med hvilka vi kunna reglera vår handelsbalans så, att den icke gestaltar sig allt för ogynnsam.

Få omsorger lära sålunda för oss svenskar vara af så stor betydelse från ekonomisk synpunkt som just den att vårda och öka vårt skogskapital. En viktig faktor i detta afseende är tvifvelsutän att intressera våra unga söner och bibringa dem insikt uti en rationell skogsvård, samt att skogsodla våra 100-tusental hektar kalmarker. Visserligen söka landets skogsvårdsstyrelser att göra hvad i deras förmåga står för skogsvårdssakens populariserande, men i många län äro penningtillgångar och personal otillräckliga att exempelvis på en mängd olika ställen inom verksamhetsområdet anordna allmänna kurser och dylikt.

Utmärkta tillfällen synas föreligga att, under det en stor samling af skogsmarksägares söner och andra äro samlade till vapenöfning, vid lämpligt tillfälle bibringa denna tacksamma lärjungaskara intresse för och insikt uti berörda viktiga ämne.

Å Bohusläns regementets öfningsplats, Backamo, gjordes för första gången våren 1909 ett försök att ute å marken undervisa värnpliktige i skogsodling.

Utän att taga någon tid från de egentliga vapenöfningarna företogo nämligen icke mindre än 7 kompanier skogsodling å kalmark cirka $\frac{1}{2}$ mil från lägerplatsen.

Hvarje kompani hade i förväg tillfrågats, om det vore hågadt att frivilligt offra en del af sin fritid till skogsodling, och förklarade sig hvarje man därtill villig. Länsjägmästaren var närvarande och höll ett kort föredrag om skogsvård och skogsodling före arbetets början, hvar efter under kompanibefällets, länsjägmästarens och tvänne länseskogvaktares ledning arbetet med lif och lust pågick ett par timmars tid med hvarje kompani.

Deltagarne förklarade sig synnerligen nöjda med den intressanta och uppfriskande omväxlingen i de hvardagliga militäröfningarna.

Erfarenheten från dessa bohuslänska militärskogodlingsförsök pekar emellertid med all tydlighet på, dels att dessa öfningar äro mycket omtyckta af de värnpliktige, och dels att, därest någon verklig praktisk valuta skall vinnas af »en de värnpliktiges planteringsdag», bör densamma vara *hel*, d. v. s. helt få disponeras för teoretisk och praktisk undervisning i skogsvård.

Om man vill utgå ifrån att t. ex. 20,000 dagsverken af unga intresserade värnpliktige årligen användes till skogsodling, så skulle lågt räknadt 3,000 hektar eller 6,000 tunnland af Sveriges kala skogsmark göras produktiv per år.

Utom nämnda afsevärda materiella resultat, som en de värnpliktiges planteringsdag skulle lämna, finge skogsodlingen speciellt så att säga en officiell stämpel, hvars betydelse för denna fosterländska sak torde vara uppenbar.

Den välkomna omväxling uti de, trots allt, i längden enformiga vapenöfningarna, som en planteringsdag i skog och mark med dess nyttiga och praktiska lärdomar skulle bereda de värnpliktige, skulle säkerligen ock hälsas med glädje och bevaras i angenämt minne.»

Den af motionärerna framförda frågan om undervisning i skogsvård och skogsplantering har, om ock sent, blifvit allt mer och mer uppmärksammas såväl ute i bygderna som af statsmakterna.

Så får man uti inrättandet af skogsvårdsstyrelserna se ett tecken till att statsmakterna börjat inse vikten af skogarnes vård. Att de äfven tänkt på att hos landets invånare i större utsträckning väcka intresse för skogens skötsel och skogsplantering, framgår af det beslut, som fattades vid 1907 års riksdag på grund af herr Lindhagens motion, nr 171, och genom hvilket Riksdagen hos Kungl. Maj:t anhöll om åtgärders vidtagande för att undervisning i skogsvård måtte införas i folkskolorna på landsbygden. Ett cirkulär i detta syfte är också af Kungl. Maj:t utfärdadt den 28 februari 1908. För såvidt utskottet har sig bekant, hafva de tillfällen, som på grund af sistnämnda cirkulär bereds folkskolebarnen att erhålla undervisning i skogsvård samt att delta i skogsplantering, omfattats med intresse, ett förhållande, som synes varsla godt för framtiden. Skogsodlingens befrämjande har därmed också erhållit den »officiella stämpel», som i motionen önskas.

Att motionärerna nu velat uppsöka en ny väg för att befrämja den viktiga angelägenhet, som de nitälska för, är efter utskottets mening i och för sig värdt allt erkännande. Men utskottet finner sig ej öfvertygad om att man på den väg, som motionärerna anvisa, verkligen skulle vinna hvad de åsyfta.

Motionärerna tyckas stödja sitt yrkande på den omstän digheten, att vid en lägerplats plantering af skog frivilligt och med stort intresse utförts af beväringmän. Däraf torde dock ej följa, att dylikt arbete, utfördt på kommando och kanske ej sällan utan för saken verkligen intresserad ledning, skulle medföra samma goda resultat och sålunda blifva till verklig nytta. I många fall torde en sådan planteringsdag blifva af ganska litet värde.

*Utskottets
yttrande.*

Att öfningstiden för våra värnpliktige måtte blifva till gagn äfven på andra områden än det militära, torde enhvar önska. Men skall den tid, som är afsedd för öfning i vapnens bruk, till någon del tagas i anspråk för andra ändamål, så måste dessa ändamål vara sådana, om hvilka man verkligen kan vara förvissad att de låta sig på så sätt förverkligas. Och detta är enligt utskottets mening, såsom nyss framhållits, icke förhållandet med en undervisning i skogsplantering, anordnad såsom obligatorisk planteringsdag vid regementena.

Härtill kan läggas, att lämpliga områden för skogsplantering vid många lägerplatser saknas. De flesta regementen förläggas numera till städer, i hvilkas närhet sådan mark ingalunda alltid förekommer. En föreskrift om dylik undervisning skulle följaktligen, äfven om den af Kungl. Maj:t utfärdades, sannolikt i många fall blifva illusorisk. På en del håll åter kan visserligen lämplig planteringsmark finnas, men ej i statens utan i enskildes ägo, och att å enskild mark utföra dylikt arbete med de värnpliktiga kan väl i regel knappast komma i fråga, redan på grund af svårigheten att utfinna lämplig ersättning från markägaren till staten för det utförda arbetet.

Utskottet måste sålunda såsom sin mening uttala, att, om undervisning i skogsplantering skall förekomma å lägerplatser, detta endast torde böra ske på samma sätt som å den plats motionärerna omnämnt, eller på frivillighetens väg. Att detta exempel måtte vinna efterföljd, anser sig utskottet kunna hoppas, äfven utan att regeringen vidtager några direkta åtgärder för att därtill uppmuntra.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att herr *Olssons* i *Broberg* m. fl. motion icke måtte till någon Andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 7 mars 1910.

Å utskottets vägnar:

NILS EDÉN.